

СТРУЧНО УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ ОБРАЗОВНИХ ПАКЕТА ЗА УЧЕЊЕ О ТЕМИ СЕКСУАЛНОГ НАСИЉА У ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНИМ УСТАНОВАМА

Прва Национална студија о друштвеном проблему сексуалног злостављања деце у Републици Србији показала је да, на узрасту од 10 до 18 година, у сваком школском одељењу у Србији постоје 4 детета која су преживела одређени вид сексуалног насиља и још 4 детета која познају некога коме се то догодило. У овом тренутку, 2 деце из сваког школског одељења изложено је сексуалном насиљу.

Имајући у виду да је 49% деце и младих узраста од 10 до 18 година први пут са неким разговарало о овој теми управо у оквиру Националне студије, од изузетног је значаја говорити о теми сексуалног насиља управо у образовно-васпитном систему.

Као резултат рада на заштити деце и ученика од сексуалног насиља а на основу резултата добијених у поменутој студији, креирани су Образовни пакети за учење о теми сексуалног насиља. Образовни пакети за учење о теми сексуалног насиља над децом постају део редовног постојећег националног курикулума, односно наставног плана и програма. На овај начин обезбеђујемо ефикасну превенцију и интервенцију у ситуацијама сексуалног насиља и узнемиравања на свим нивоима образовања.

Планирање превентивних активности на нивоу установе треба да укључи и активности на плану заштите од сексуалног насиља.

Образовни пакети, као и комплементарни ресурси су доступни на сајту <http://www.mpn.gov.rs/grupa-za-prevenciju-nasilja/> и креирани су у сврху планирања и спровођења редовних активности у образовно-васпитној установи.

1. Образовни пакети као подршка образовно-васпитним установама за заштиту ученика и ученица од сексуалног насиља

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије у оквиру својих релевантних докумената, препознало је да је сваки предмет потенцијално место за јавни говор о теми сексуалног насиља над децом. Предвиђени садржаји представљају подршку примени Правилника о протоколу поступања у одговору установе на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 30/2010).

Уважавајући препоручене предмете, у оквиру Образовних пакета израђене су припреме часова за:

1. Српски (матерњи) језик
2. Свет око нас
3. Природу и друштво
4. Физичко васпитање и школски спорт
5. Музичко васпитање
6. Грађанско васпитање
7. Биологију
8. Социологију
9. Устав и права грађана
10. Психологију

Садржаји Образовних пакета су израђени тако да „нижу знања“ о теми сексуалног насиља над децом из разреда у разред, координисано кроз 10 предмета и мин. 75 часова, као саставни део одговарајућих **редовних, постојећих наставних јединица**.

Што се тиче предшколског узраста, Образовни пакети садрже 3 целине које се реализују кроз 15 сусрета и припремљена су 4 штампана прилога и низ од 31 слајда за учење и обнављање.

Без обзира на узраст на којем се налазе деца и ученици у овом тренутку, садржај Образовних пакета је координисано израђен, тако да одговара сваком детету и ученику/ци од 3 до 18 година, које ће од овог тренутка први пут почети да учи о теми сексуалног насиља или је о теми учили и раније у оквиру образовног процеса.

2. Циљне групе

Образовни пакети намењени су и израђени за следеће циљне групе:

- Образовни пакети за учење о теми сексуалног насиља над децом **за предшколске установе у Србији**, родитеље и старатеље који омогућава учење о теми за децу најмлађег узраста, од 3 до 7 година. Активности су осмишљене кроз игру, која је забавна и креативна. Оне су вођене и структуриране, што деци даје осећање сигурности, безбедности и предвидивости. То обезбеђује лакоћу и једноставност у учествовању деце и усвајању вредносног система против насиља и дискриминације. Наша препорука је да деца од 3 до 5 година, којој је намењен Први део Образовног пакета, обавезно, осим у вртићу, уче и са својим родитељима/старатељима (бакама, ујацима, старијом сестром, и др.), јер ће потом на узрасту од 5 до 7 година Други и Трећи део лакше, сигурније и растеређеније усвајати. Родитељи/старатељи ће тиме такође једноставније пратити овај процес и учествовати у њему.
- Образовни пакети за учење о теми сексуалног насиља над ученицима **за основне и средње школе у Србији**, који омогућавају учење о теми за ученике/це, од 7 до 18 година.

3. Услови, простор и опрема

Поред реализације понуђених наставних јединица у Образовним пакетима, да би установа била успешна у превенцији насиља, потребно је да све активности и програми који се у њој реализују буду међусобно усклађени и усмерени на квалитет и стварање погодне атмосфере за учење и рад. Образовно-васпитна установа је у обавези да, у оквиру Програма заштите деце од насиља, који је саставни део Годишњег плана рада установе, планира и реализује превентивне активности, успоставља јасне улоге и процедуре у ситуацијама насиља и подиже ниво свести и осетљивости на све облике насиља.

Реализација садржаја Образовних пакета не захтева додатни простор. Потребно је обезбедити да у учионици/просторији у којој се реализује настава постоји могућност за приказивање слајдова (уколико то није могуће, садржаји слајдова се могу написати и на хамер папиру и/или ископирати за сваког ученика/цу). Потребно је предвидети и

слободну површину на зиду/школској табли на коју ће се повремено (у зависности од захтева садржаја) постављати папири/постери настали током рада.

4. Упутство за реализацију садржаја

Образовни пакети садрже све што је потребно за извођење наведених наставних јединица, као и помоћни материјал у виду Препоручених ресурса.

Методолошки, ради се о материјалу који је разноврстан и стога, значајан ресурс за рад са децом и младима. Поред основног садржаја за сваку наставну јединицу/час који пружа дефинисан Општи и Специфичан циљ, детаљно је објашњен Метод, обезбеђен Радни материјал кроз прилоге и слајдове, публикације, и лако доступан аудио и видео материјал. Посебан значај имају Научене лекције које преносе искуство шта је научено кад се тај час изводио (или главни елементи часа). 62% укупног материјала Образовног пакета је пилотирано. Садржај је конципиран тако да одговара на потенцијалну бригу одраслих (наставника/це и родитеља/старатеља) да ће тема сексуалног насиља уплашити ученике/це или им унети несигурност. Искуство у примени током пилотирања је показало да деца радо учествују у активностима, да их са лакоћом прихватају, јачају самопоштовање и самопоуздање, да могу и смеју да се одбране од насиља и науче како да то постигну.

5. Процедура за имплементацију кроскурикуларних садржаја наведених у Образовним пакетима

Садржаје и активности Образовних пакета образовно-васпитне установе треба уградити у предшколски/школски програм за период важења ових докумената.

Препоручујемо да запослени у школама започну реализацију садржаја из Образовних пакета у другом полугодишту школске 2016/2017. године уважавајући годишње планове наставних предмета за основне и средње школе.

6. Акциони план за примену образовних пакета

Оперативну разраду кроз Годишњи план рада школе/предшколске установе, као и оперативно планирање наставника/планирање васпитно образовног рада васпитача, треба почети од другог полугодишта школске 2016./2017.године.

1. Корак: Упознати стручне сараднике, наставнике у школама и васпитаче у предшколским установама са Образовним пакетима и Стручним упутством.
2. Корак: Извршити допуну предшколског/школског програма у складу са Образовним пакетима и Стручним упутством
3. Корак: Допунити Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања садржајима и активностима из области заштите ученика од сексуалног насиља, као и активностима које ће се реализовати са циљем информисања родитеља и организовати бар једном годишње акције у оквиру које ће се промовисати заштита деце/ученика од сексуалног насиља

4. Корак: Рад стручних актива васпитача/стручних већа за разредну наставу и за области предмета на планирању примене Образовних пакета, оперативно планирање, разматрање тематске наставе и сл.
5. Корак: Организовање родитељских састанака и упознавање са Образовним пакетима
6. Корак: Анализирати процес и резултате примене Образовних пакета